

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - 12 korona
Félévre - - - - 6 korona
Negyedévre - - - 3 korona
Egyes szám ára - 8 fillér.

Telefon szám 6.

HATÁRŐR

UJVIDÉK
1907. aug. 14, szerda

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ujvidék, Ferencz József-tér

Kéziratokat nem adunk vissza

Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

A „főpap“ levelet ír.

A Tisza Istvánt imádó és öt számkivetésébe is elkésirő „Az Ujság“ című tizenhárom próbás ó-szabadelvű párti lapnak persze sehogyse tetszik, hogy most a nemzet bizalmának letéteményesei kormányozzák ezt a szabadelvű párt által harminc esztendőn át agyonnyomoritott országot. Mérges fulánkjaik mindenkibe beleengedi, akinek a koalíciós kormányzathoz csak köze van, vagy aki a nemzeti többség hive, követője.

Egyik utóbbi számában egy Karlócáról keltezett és „Egy főpap“ aláírással ellátott levelet közölt, amelyben el van mondva, hogy milyen „rettenetes tapintatlanság“ volt a kormány részéről, hogy ép Balla Aladár dr., ujvidéki főispánunkat küldte el képviselőjeül Brankovics György patriárka temetéséhez, akinek a mi főispánunk legelkeseredettebb ellenfele, az ellene indított hajsza legerősebb szítója volt bizonyára a divatlapról leolvasva, mint nagy nemzeti sérelmet panaszolja fel, hogy Balla Aladár fekete redingotban és szürke nadrágban jelent meg a halotti toron.

Hogy ki az a karlócai „főpap“, igazán „főpap“ írta e, megírodott-e egyáltalán ez a levél, azzal nem törődünk. „Az Ujság“ a felszólalásnak helyt adott és így hozzá intéztük a következő kis felvilágosítást.

Nem hivatalan prókátorságot végzünk, nem is sugalmazásra írjuk ezeket a sorokat, hanem azon jognál fogva, hogy mint szerb nemzetiségi viszonyokkal rendszerint foglalkozó lap, de úgysis,

mint a viszonyokkal ismerős ujság teszszük szová ezt a nyári kiruccanást.

A „főpap“ levelének olvasásakor még a vak is meglátja a pótolhatlan veszteség feletti mély fájdalmat, amelyet az elhunyt patriárka hivei éreznek a patriárka halálával beállott gyökeres rendszerváltozás felett.

Nem annyira Brankovics Györgyöt siratják, mint fáj nekik, hogy a „régijó időknek“ vége szakadt, a korrupciónak befelegzett és a görög keleti szerb egyház patriárkai székébe megtisztult felfogás fog diadalmas bevonulást tartani. Ez pedig a régi patriárka hiveinek halálharangja. Amikor pedig a halálharang megkondul, azt csak nem lehet kívánni, hogy a patriárka kevésszámú hivei táncrea perdljenek. Sőt természetesen tartjuk, hogy sirnak, mert van is mit siratni. Azt, ami soha vissza nem fog térni. A lettűnt régi rendszert. Annak már hujja.

Ilyen hangulatban íródhatott meg az az állítólagos „főpapi“ levél is! A bú, mely a „főpap“ fejét nyomja, érthető. Neki nem tetszik, hogy Balla Aladár dr. képviselte a nemzeti kormányt és nem Popovits Vazul István, a Tökölyanum igazgatója, vagy Polith Mihály dr.

Fáj neki, hogy Balla Aladár dr. nem tartozott Brankovics hiveihez és amióta főispáni székét elfoglalta, nyíltan és bátran szembe mert szállani a Wienben persona grata: Brankovics Györggyel és róla illetékes helyen is megmondotta véleményét. És eközben nem törődött még azzal se, hogy Polith-Deszancsits Mihály dr.-ral ellenkező véleményen lesz és magára haragítja a hatalmas és

minden — Branik haragját, amely lap most majd minden számában Balla főispánnak kitüntetésszámba menő kiküldetésével foglalkozik. Fájlalja, siratja, hogy Balla Aladár a kongresszusi választmánynak Zmejanovits püspök által tolmácsolt üdvözlésére nem azt felelte, hogy meghalt ugyan a patriárka, de azért marad minden a régiben.

Ahelyett Balla Aladár azi mondotta, hogy amennyire a kormány álláspontját ismeri, ígérheti, hogy a kongresszus törvényesen alkotott határozatai jóvá lesznek hagyva. Hogy a kongresszus volt véletlenül az, amely Polithék feje felett a halálharangot megkondította, — arról, higgyék meg, Balla Aladár igazán nem tehet.

Ép ezért iparkodjanak, ha nehezükre is esne, beletörödni, hogy bármily szép is lenne nekik, ha minden a régiben maradna, — hogy mégsem lesz úgy, mert a nemzeti kormány szerb egyházi ügyekben kizárólag a kongresszusra támaszkodik és annak törvényes határozatait tiszteletben tartja. Ezzel azt az autonómiát respektálja, amely autonómiának Polith Mihályék és az a „főpap“ is hive és kötelességszerűen harcosa is kell hogy legyen.

Balla főispán, amikor Karlócán a kormány képviselőjében megjelent, a szerbek részéről oly meleg és jóleső fogadtatásban és ünneplésben részesült, hogy Polith Mihálynak, a nagy nemzetiségi apostolnak fénykorában se volt hasonlóban része.

A szerb radikális párt, — amely a kongresszus tulnyomó többségét alkotja, — bizalommal fogadta Balla Aladár dr.

Kosár.

— A Határőr eredeti tárcája. —

Írta: Nussbaum Marcel.

Elegáns jódvizü gyógyfürdő. A hegyoldalon pagoda alakú villa.

Széles terrász, apró, gömbölyű székek s közepén sárkánylábú asztal. Rajta virág, nyitott könyv, több fénykép. A falakon hervadt babérkoszorúk. Az asztal közepén, ezüst keretű tartóban nagy maquart arckép.

Háttal egy elegáns, csupa panama fiatal embernek, egy hölgy tekint le az alant elterülő fürdőre, melynek eszplanádjain jórészt asszony s egypár kora-vén gyermek sétál. Több beteg gummitalpu tolókosiban ül.

Éppen alkonyodik. A nap lebukott már s lilaszínű felhőfoslányok szaladnak fel az égre. A nagy köröndön a cigányok az utolsó nótát huzzák. Enyhe fényben gyulnak ki a tejuvegű villanygömbök s ugyanekkor berregnek a vascsorát jelző villanycsengők.

A sápadt asszonyok megindulnak az étte-

rem felé. Szomorú csend lesz, csak a távolban elfutó vonat éles füttye hallik.

Nő: (Megfordul s kezét nyújt a fiatal embernek. Meleg, anyáskodó hangon). Most pedig menjen szépen.

Ifju: (szomorúan) Kidob?

Nő: Csak nem tartóztatom.

Ifju: Ez egyre megy.

Nő: (mosolyogva) Hát kidobjam?

Ifju: Inkább dobjon ki, mintsem úgy küldjön el mint egy gyereket.

Nő: De hát mit akar még?

Ifju: Nem tudok így elmenni.

Nem tudok beletörödni a gondolatba, hogy magát elveszítsem.

Nő: Elveszits-m? (mosolyogva) Maga tudhatja legjobban, hogy soha sem birt.

Ifju: Szándékosan használtam e kifejezést. Most egy éve azt hittem, hogy birom, ha nem is éppen úgy... Most egy éve, a mikor megszorítva kezemet azzal bocsátott el: jöjjön egy év múlva. Egy évig nem mutatkoztam. Kerültem, bármily nehezemre csett is.

Követtem tanácsát, mert beláttam, hogy

igaza volt egy év előtt. Nem ismertem az életet, hát megakartam ismerni. És egészen a maga recipéje szerint. Nem szerettem bele az utálatba, hanem visszahoztam a lelkemet érintetlenül.

Nő: Tudja, hogy a mosolygó elegantiához rosszul áll a tragikus póz?

Ifju: (meghajol) Úgy látom alkalmatlan időben jöttem. Maga rosszkedvű. Annyira rosszkedvű, hogy tréfál.

Nő: Azt hiszi, hogy most is komédiázom? Egyébiránt talán igaza is van. Mi nők akkor is alakoskodunk, a mikor nem muszáj. Pedig mennyiszor muszáj! De hagyjuk ezt. Nem akarok jobbnak látszani mint a minő vagyok, bár szívesen venném, ha kaméliás Margitnak tartana.

Ifju: Minő hasonlat!

Nő: (elgondolkozva) Pedig... pedig sok a rokonvonás közöttünk... (hirtelen) Háuy évesnek tart maga engem?

Ifju: (türelmetlenül) Erre soha sem gondoltam.

Nő: Pedig gondolnia kell. A nálunk idő-

„Waltham“

A LEGMEGBIZHATÓBB
Z S E B Ó R A
KIZÁRÓLAGOS ELÁRUSÍTÓ

Regényi István

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, LÁTSZERÉSZ, VÉSNÖK. Log-nagyobb raktár arany,

ezüst és drágakő ékszerekben, látszerészeti, olkkokban legdusabb
ohinal ezüst raktár.

kiküldését és sérelmet csak az a pár ember lát benne, akik nem tudnak lépést tartani a korrallal és még a *Brankovics-rendszer*t siratják, mikor pedig már az óramutató rég elfutott tőlük.

Ezért pedig haragudni nem kell. A világ óramutatója az ő kedvükért csak nem állhat meg. Nekik kell vele lépést tartani, vagy elmaradnak tőle.

„Az Ujság“ és pendanteja a „*Branik*“ kesergésével különben nem kell valami nagyon törődni, mert régi magyar közmondás, hogy „a karaván halad“.

Szervezkedjenek a városok.

Uj törvény a városokról.

A vidéki törvényhatósági jogú városok polgármesterei, mint minden évben, úgy az idén is szeptember havának még meg nem határozott napján kongressust tartanak és pedig a pécsi országos kiállításra tekintettel Pécsen.

Az értekezleten részt fog venni Ujvidék város törvényhatóságának polgármestere, vagy annak akadályoztatása esetén valamelyik más főtitkárunk.

Az értekezlet elnöke *Brolly Tivadar* pozsonyi polgármester lesz, aki most küldötte meg városunk polgármestere címére azt a két indítványt, amelyet *Szvacsina Géza* kolozsvári polgármester terjesztett be az értekezlet elé.

Az első indítvány a vidéki városok közös érdekének közös szervezet létesítése által való védelmét célozza.

Ebben az irányban javasolja a következőket:

„Mondja ki a törvényhatósági jogú városok polgármestereinek értekezlete, hogy a magyarországi városok közös érdekeinek hatóságos oltalmazása és előbrevitele céljából az erők egyesítésével megfelelő szervezetről gondoskodni szükségesnek tartja.

E végből három évenként az összes magyarországi városok bevonásával Budapesten kongresszust rendez, mely a politikai kérdések kizárásával tárgyalja az elébe terjesztett és a városokat közösen érdeklő ügyeket s megállapodásának végrehajtásáról gondoskodik.

A városok kongresszusa elé kerülő javaslatokat, indítványokat s általában a megvitatandó kérdéseket a törvényhatósági jogú városok polgármestereinek értekezlete, vagy a kongresszus által kiküldendő végrehajtó bizottság készíti elő.

A kongresszus az eléje terjesztett ügyeket részint együttes ülésen, részint szakcsoportokban tárgyalja.

Előterjesztendő minden javaslat, vagy indítvány, mely az erre előre hirdetett idő alatt beérkezik és a városok közös érdekeit érintő kérdést tárgyal.“

sebb nő sohasem való feleségnek. Egy kedvenc poéta mondta egyszer, hogy ez a szerelem olyan mint a késői nyár: a sárguló tarlón még virít néhány virág, de közelg a hervasztó ős.

Mi lesz a maga szerelméből, ha ennek tudatára ébred?

Még ha nem tucat nőt venne is el, legjobb esetben is egy kis tisztelettel vegyes baráti érzés marad meg, a mi elhidegülésnek sok szerelemnek kevés. Erre vágyik maga?

Ifju: A ki ily józanul tud gondolkodni, az lehet okos, elővigyázó, de sohasem szeretett.

Nő: (mosolyogva) Nem szerettem?

Ifju: (az asztalon álló arcképre mutat) Ezt csak nem nevezheti szerelemnek.

Nő: Ehez a szerelem utján jutunk. Először szeretünk mi is mint maga: pogányul és céltalanul. Aztán ezek következnek. Ezek nem keresnek bennünk ideált, mint maga, még csak nem is monopolizálják a szerelmünket, hanem olyanok vesznek bennünket a minők vagyunk. Egy busás tétel a költségelőirányzatban. Annyira bőkezűek, hogy majdnem

A második indítvány a városok közigazgatási reformját sürgeti.

E reform szükségét a vidéki városok már régen érzik, sőt a mult értekezleten ez irányban megteendő lépések módzatait is megállapították, anélkül azonban, hogy e kérdésben azóta valami érdemleges lépés történt volna.

Az indítvány kérelmi része röviden az, hogy mondja ki a kongresszus, hogy a már elfogadott s a városok közigazgatási reformjára s ezzel kapcsolatban pénzügyi helyzetük orvosolására vonatkozó határozat értelmében a kormányhoz és az országgyűlés képviselőházához e tárgyban benyújtandó fölrirat megszerkesztésére, az annak benyújtásával megbízandó országos küldöttség szervezésére, a reformmunkálatok anyagának gyűjtésére s végül a kérdés felszínén tartására és állandó figyelemmel kísérésére három tagú végrehajtóbizottságot küld ki.

Az építési tilalmi körzet.

Katonáék átírata.

Nincs igazuk.

Az istenverte építési tilalmi körzettel anynyi baj van. Ha abban a körzetben, — amelyet a katonáék még a régi jó időkben kijelöltek, — valaki csak egy nádviskót is akar építeni, már megjelenik a péterváradai műszaki igazgatóság és tiltakozik az építkezés ellen. A tilalmi körzet a város fejlődésének határozottan gátat vet, nem lehet anélkül építeni, hogy elavult harcászati szempontok ne szóljanak bele az építkezésbe.

A *Brüll F. F.* betéti társaság kendergyára egy istállót épített, amelyhez építési engedélyt nem kért. A péterváradai cs. és kir. műszaki igazgatóság erre nyomban átirat az ujvidéki hadkiegészítő parancsnoksághoz, mely viszont a következő átiratban panasolja el a „sérrelmet“.

A sz. kir. város tanácsnak

Ujvidék.

Ujvidék, 1907. augusztus hó 8-án.

A cs. és kir. péterváradai műszaki igazgatóság f. hó 2 áról kelt 144-ik k. t. sz. átiratában tek. Czimeddel a következőket közli:

„F. F. Brüll és társa cég részéről a Limán-on lévő kendergyára területén egy falazott istállót épített.

Miután ezen istálló a péterváradai várhoz tartozó hídsáncz építkezési tilalom körében lett építve, úgy ez a városi építkezési szabályzat 1-ső §-ának 2. pontja értelmében annál is inkább az építési engedély megadásától függött, miután az 1748. évi február 1. étől kelt átadási okmány 5-ik §-ában határozottan tiltva van, a város és Duna közötti téren, a mely a péterváradai vár és a hídsánczmegvédésére szüksé-

gavallérok. S e közben tolnak előre bennünket. Lehet hogy az ostoba vétetlen egy balsiker, vagy az ilyen gyógyfürdő megakaszt pályánkon, de az bizonyos, hogy a szerelem a nyakunkat szegi. Lássa, ha jó leány vagyok is, de nem vagyok nyárpolgáris családi életre teremtve. Mert a maga oldalán ez várna reám. Ugy tudom, maga hivatalnok mérnök. Azaz ha megnősül, tarthat olesó butorokkal megrakott három szobás lakást, ehetik hetenkint kétszer csirkepecsenyét, vasárnap délután tehet obligát kirándulást a zöldbe, a gyermekocsi s a dada kíséretében... köszönöm. (kívül csemetés) Itt jön az arckép... (kezet nyújt) A maga vonatja fél óra mulva indul. (mialatt kikiséri) Fogadjon el még egy tanácsot. Ne egyen az uton mosatlan szőlőt... (A hogy az ifju kilép az alacsony rácsajton, a villa előtti holdsütötte uton fiatal leány halad el idősebb nő karján. Az ifju köszönti őket; feltekint az erkélyre, egy percig habozva s aztán a sétáló hölgyek után rohan.)

ges és látható körzetoszlopokkal jelezve van, házakat, építményeket vagy más akadályozó tárgyakat építeni és mert az építkezési szabályzat 2-ik §-ának 8-ik pontjából folyólag a m. kir. belügyministeriumnak mint legfelsőbb építkezési hatóságnak Ujvidék sz. kir. városhoz intézett 55454/III-ik sz. 1898. május hó 28-ától kelt rendelete szerint az építkezési tilalom körben való építésre az engedély megadása előtt az illető katonai hatóság is meghallgatandó.

Most pedig ezen építkezési ügyben se az illető katonai hatóságok meg nem hallgatattak, de a műszaki igazgatóság sem kapta meg az előirt városi építkezési engedélyt ezen istálló építésre.

Ennélfogva a műszaki igazgatóság azon sürgős hivatalos megkeresést teszi, az F. F. Brüll és társa cégnek ezen építkezési ügyben az építkezési bizottság összejövetelét elrendelni, a műszaki igazgatóságot ezen bizottság összejöveteléről idejekorán értesíteni és aztán a rendes határozatot az építési engedély megadására hozni.

Sziveskedjék ezen határozatot a műszaki igazgatóságnak és Dr. Pajor Rezsőnek Budapesten VI. Teréz körút 40. mint a cs. és kir. katonai igazgatás képviselőjének kikézbcsiteni“.

Spharic Oberlt.

A városi tanács a megkeresésre átiratilag válaszolt és arról értesítette a hadkiegészítő parancsnokságot, hogy a városi építkezési szabályrendelet 2. §-ának 8-ik pontja értelmében *külterületi* építkezésekhez építési engedélyt kérni nem kell és így a kendergyárnak nem kellett az istálló építését bejelenteni.

A városi tanács ezen elintézése a szabályrendeletnek teljesen megfelel és csak helyesen járt el, mikor a *helyszíni szemle* megtartását feleslegesnek mondotta és azt nem tartja meg.

A péterváradai cs. és kir. műszaki igazgatóság tán ezen bosszankodni is fog, de a városi tanácsra csak a szabályrendelet lehet mérvadó!

Tanítók figyelmébe!

Az új tanterv természetes következménye, hogy a népiskolai tankönyvek kevés idő alatt czélszerű változáson mennek keresztül. Eme reményének adott kifejezést Brzeviczy Albert volt kultuszminister is, aki 1905. évi 2202. sz. alatt intézett rendeletében így ír: Remélhető, hogy a tanítóság a maga buzgóságával a tankönyvek átdolgozását is az új tanterv és az utasítás szerint a még rendelkezésre álló időben legalább részben elfogja végezhetni. Ugy sem remélhetjük, hogy a jó tankönyvek egyszerre fognak teremni; ez csak évek munkásságának gyümölcse lehet. Odáig már azért sem várhatunk, mert a tankönyvek folytonos javulása éppen a gyakorlat műve, a helyes tanítás jobb tankönyveket termel és a jobb könyvek mindinkább biztosítják a sikeres tanítást.

Maga a miniszter utal a tanítóság buzgóságára amelytől a tankönyvek átdolgozását és így jó tankönyvek megírását várja. A jó tankönyv nem is születhetik meg néhány hó alatt, mert az anyagnak a tapasztalat és a gyakorlat szűrőjén kell átszűrni és olyan egyének keze által kell formába öntödni, akik az anyagot gyúrnak is. A megrendelésre készült, vagy az összeböngészett könyvek nagyon is magukon viselik az üzleti szagot, bizony tanító és tanítvány egyaránt csömört kapnak tőle. Tisztelet a kivételeknek, de bizony a népiskolák bőven elvonnak látva üzleti tankönyvekkel, sőt még olyan tárgyak tanításához is tankönyveket adnak, amelyekhez még segédkönyvet sem szabad használni.

Igy pl. a fent hivatkozott szám alatt kiadott utasítás a földrajz tanításról szólván, a III. osztály tanítási anyagának ismertetésénél határozottan kijelenti, hogy az anyag „minden tankönyv mellőzésével“ tanítandó, de alkalmas atlasz jó szolgálatot tehet; továbbá: az anyag kiválasztása itt kizárólag a tanító munkája.

De nemcsak itt kell az anyagot a tanítónak megrostálni; hanem minden tárgynál, ahol tankönyvet is használhat. Mennyivel könnyebb volna, sőt felesleges is lenne az anyag kiválasztása, ha a tankönyv az iskola vagy a vidék viszonyaihoz alkalmazkodnék,

Ha nem is ingyen, de mégis jól és olcsón akar vásárolni, úgy ne mulassza el **STEINER GYULA** férfi- és női-divatruházat az „Arany almához”-hoz, Ujvidéken, Fő-utca 19. sz. alatt („Müdlingi cipőgyár” raktárával szemben,) megtekinteni, ahol is az összes e szakmába vágó cikkek, u. m.: férfi- és női-fehérműk, nap- és esernyők, harisnyák, nyakkendők, bőr- és szövött-kezyük, csipkék, szallagok, női-kézimunkák és kézimunka-kellékek stb. **a legnagyobb választékban** kaphatók.

vagy ha az anyagot még módjára azok rakták volna be a tankönyvekbe, akik hosszú éveken át gyűjtögettek és sokszorosao feldolgozták. Kinek a keze alól kerülhet ki a legjobb munka, nem-e a tanítóéból, aki napról-napra arra törekszik, hogy munkásságának gyümölcse mindig élvezetesebb legyen? Amde egy ember, ha még olyan okos is, tökéletes művet nem teremthet, de ha sokan összevetik tudomásukat, haki-ki azt teszi közismeretűvé, amit tudomásának legszebb eredménye és ami a tűzpróbát már kiállotta, akkor a gyermek lelki táplálékául és tudomásának alapjául olyan anyagot nyújthatunk, amelyet élvezettel értékesíthet.

Jó tankönyvet az iskola mesterei készíthetnek és ha ők készítik, megmentik kartársainkat a bosszankodástól s megóvják a szülőket a pénzkidobástól, amit a tankönyvek esereberélése okoz.

Bácsme gyének tanítói bizonyára igazat adnak nekem és bizom, hogy szükre szabott érvelésem által is meggyőződve kész örömmel fogadják el ajánlatomat, hogy az iskoláinkban használandó tankönyveket mi magunk írjuk meg. Több helybeli kartársammal egyetértve már megkezdtém az előmunkálatokat több tankönyv szerkesztéséhez. Az új tanterv kívánalmai szerint bizonyos sorrendben készítenék el a segéd- és tankönyveket s ezek közül is elsősorban azokat, amelyek felekezeti különbség nélkül minden iskolában használhatók. Minél több bevált ujtás, minél több eredetiség, annál biztosabb az eredmény.

Első ízben a földrajzot szándékozunk megírni, még pedig a gyakorlati életnek megfelelően. A földrajz tanítása, mint a miniszteri utasítás is sajnálattal említi, ma sok helyütt nem egyéb, mint puszta nevek emlénezetbe vétele, ezért a gyermekeknek nem érdekes, sem nem hasznos. Azt mondja az utasítás: ne szoktassa hozzá a tanító a növendékeit, hogy csak gépiesen, szinte pörgetve olvassák el a neveket a térképről. Nem a név lényeges itt, hanem a tárgy hű képe, melynek a növendék emlékezetéből ki kell pattannia és megrajzolódnia, amikor a tanuló már a térképen nézi meg a tárgyat, a tanító hasonlított össze ezeket a már ismert földrajzi tárgyakkal s tegye az így nyert képeket plasztikus képekkel, művészi tájképekkel, leírásokkal, rajzokkal még szemléltetőbbé. A földrajz-tanításnak fő eszközei a térképek, amelyeknek pontos és a jeleket megelevenítő olvasására kell képesíteni tanítványainkat.

Ezen utasításhoz alkalmazva készülnék el elsőnek a III. osztálynak szánt térkép és nem tankönyv, amelyről a tanuló valóban leolvasná mindazon földrajzi ismereteket, amelyekre szüksége van — Tehát nem lélekölő száraz szóhalmból tanulna meg a megye földrajzot, hanem a térképről olvasná le a megye fekvését, vizeit, terményeit, a nép foglalkozását, nemzetiségét, vallását, kulturális intézményeit, közigazgatását, közlekedési útjait és eszközeit. Magán a térképen van lerajzolva az egész anyag, amit gyermek mint egy szép képet gyönyörködve szemlél és élvezettel olvas. Erről mondja a miniszteri utasítás: így alkothat magának a tanuló a földrajzi tárgyokról és jelenségekről a valóhoz közeljáró természeti képet és fog számot adhatni földrajzi tájékozódásáról és tudásáról még akkor is, ha térkép nem lesz a keze ügyében.

Ezenkívül minden járásról a térkép hát-lapján elbeszélő leírásban mondjuk el a történelmi, gazdasági, ipari, vagy más különös vonatkozású dolgokat és a szöveg közé művészi táj- és tárgyképek sorakoznak. Ilyen alapon készülnék a IV. V. és VI. osztály anyaga is. A földrajz elkészítése után folytatjuk a többi reáltárgyat.

Miként már jeleztem, az a célunk, hogy a tan- és segédkönyveket a tanító ság írja meg és hogy az üzletszerű könyvgyártás megszűntessék, azért mély tisztelettel kérem a megye összes tanítóit, kiváltképen pedig azokat, a kikben kedv és akarat van a cél eléréséhez, hogy mint szerzőtársak sorakozzanak mellénk

és nyujtsanak segédkezet a tervezett művek elkészítéséhez. Az a célunk, hogy Bácsme gyé járásainak leírását más-más a járásban lakó tanító készítse el. — Ay óbecsei járás olvasó térképe és leírása kész. Aki a munkában segítőtárs akar lenni, az forduljon hozzám szívesen rendelkezésére bocsájtom az olvasó térkép mintáját és a tervezett részletes magyarázatát. Minden járásról alaprajz áll rendelkezésre, amelybe a kész minta szerint az illető járásban lakó tanító tudja legjobban beilleszteni, hogy minek hol a helye. Pl. a község határának melyik részén termelnek komlót, hol fekszik a szőlőföld, várom, majór, kút, zsilip, hid, ménes, csorda, legelő, erdő vagy más fölemlítendő tárgy vagy hely u. mint nevezetesebb domb, csatahely, gyártelep stb.

Nagy örömemre szolgálna, ha a czél elérésében kedves kartársaim nemes versenyre kelnének, mert kívánatos, hogy itt is megvalósuljon az a jó elv: győzzön a jobb!

Ha ideális vállalkozásunkat anyagi siker is koronázza, legyen abban része minazoknak, akik tudásukkal és munkájukkal a sikerhez hozzájárulnak.

Jelentkezéseket augusztus hó 15-éig kérve maradok Óbecsén

kartársi tisztelettel

Göndör Ferenc,
tanító.

Munkásotthon Ujvidéken.

A munkások kérelme

Az ujvidéki összmunkások szakszervezete a városi törvényhatósági bizottsághoz titkárja útján a következő kérvényt adta be:

Tekintetes törvényhatósági Bizottság!

Tisztelettel alulírott ujvidéki szervezett munkásság mint egyesület azon kérelemmel fordulunk a tekintetes törvényhatósági Bizottsághoz, miszerint az általunk építendő, „Munkás-Otthon”-céljára nekünk akár a város belterületén akár a főgymnázium mögött elterülő külterületen egy 1600—1800 □-ölnyi területet díjmentesen átadni kegyeskedjék.

Kérelmünk támogatására bátorlodunk felhozni, hogy az építendő munkásotthon nem csak társadalmi, — hanem főleg emberbaráti intézmény leend, melynek kifejezett célja a munkanélküliek ideiglenes elhelyezéséről, ellátásáról és gyámolításáról gondoskodni, — a mely feladatok szolgálatában a munkás otthon a tekintetes törvényhatóságnak hatalmas segítőtársa leend és a város mint erkölcsi testületre háramlandó terhek jelentékeny részét is ez által önkényt magára vállalna, mert több törvényhatóság példája mutatja, hogy maguk a törvényhatóságok is munkás otthonok építésével hozzájárulni igyekeztek ahhoz, hogy a munkásság jogos érdekei rokonszónvúknak ily úton kifejezést adjanak.

Mert az építendő munkás otthon az általa kitzűzött ama cél szolgálatában is, hogy a munkásoknak nem csak támogatásáról és anyagi jólétéről, hanem szellemi szórakozásáról is gondoskodik, mindenesetre hathatósan hozzá fog járulni a közérkölciség emelésére és a közrend megszilárdítására, a mi végeredményében a város közönségének is érdeke.

Tekintve, hogy az általunk felhozott indokok mindenesetre rászolgálnak arra, hogy a tekintetes törvényhatósági Bizottság kérelmünk elbírálásánál azokat fontolóra vegye, kérjük a tekintetes törvényhatósági Bizottságot;

Miszerint fentjelzett kérelmünket teljesíteni és arról bennünket jelen kérvényünket aláíró titkárunk útján értesíteni sziveskedjék.

Teljes tisztelettel:

Jegyző:
Mojzes József.

Elnök helyettes:
Renner Mihály.

Titkár:
Zsivánovity Gábor.

HIREK.

Személyi hír. Balla Aladár dr. főispán nejével hetfő este a gyorsvonattal Ujvidékre érkezett.

A gyilkossággal vádolt kürtös. *Weszelszki Jánosnak*, a gyilkossággal vádolt zászlóalj-kürtösnek ismeretes büntetése a befejezéshez közeledik. *Mascheg János*, péterváradai cs. és kir. hadbíró szabadságra ment és helyettesítésére *Wondracsek János*, eszéki cs. és kir. hadbíró hetfőn Péterváradra érkezett. *Wondracsek* nyomban a büntetési iratainak tanulmányozásához fogott és még e héten kihallgatja *Weszelszki János* kürtöst, kinek ez lesz a vizsgálat során az utolsó kihallgatása. A végtárgyalást már *augusztus második felében* megtartják és amint azt már ismételtén megirtuk, a végtárgyalás — melyet a nyilvánosság kizárásával fognak lefolytatni, — előreláthatólag *Weszelszki János* kürtös felmentésével fog végződni. A felmentés azonban még nem jelenti *Weszelszki* azonnal való szabadlábra helyezését, mert a kürtöst *adósságszindálás* miatt néhány napi szabadságvesztésre fogják ítélni, mely büntetésnek leteltével *Weszelszki* saját kérelmére a hadsereg kötelékéből ki fog lépni. A végtárgyalás eredménye iránt természetesen városszerte élénk érdeklődés mutatkozik.

Meghiusult bankalapítás. Hirt adtunk arról, hogy Ujvidéken „Ujvidéki közgazdasági bank részvénytársaság” címmel egy új és nagyarányúnak tervezett pénzintézet volt alakulóban. Amint most megbízható helyről értesülünk, a már-már a megvalosulás stádiumába lépett bankalapítás meghiusult és az alapítók a részvényjegyzést megsemmisítették. A bank megalakulásának, értesülésünk szerint az állt útjába, hogy a szükséges részvénytőkét nem sikerült jegyeztetni.

Ujvidékiek a szabadkai versenyen. A „Szabadkai Sport Egylet”, Bácsme gyének ez a tekintélyes sportegylete Palics fürdőn f. évi szeptember hó 1-én országos atletikai versenyt rendez, amelyen az „Ujvidéki Sport Egylet” több tagja is részt vesz.

Adófkönyvek lezárása. A zombori pénzügyigazgatóság átiratot intézett a városi tanácshoz, amelyben értesíti, hogy az egyenes adók főkönyveinek felülvizsgálatára és lezárására *Harkay István*, pénzügyigazgatósági szám-tisztet küldi ki. Amint értesülünk a főkönyvek lezárása még nem foganatosítható, mert azzal a városi adóosztály még nem készült el egészen.

Épülő Ujvidék. *Jankosits György* Almássy utca 8. alatt, *Feuchtnér Paula* Könyök utca 12. alatt építendő új házakra építési engedélyt kértek.

A vágóhídi építés szerződése. A budapesti *Nicholson*-féle gépgyár-részvénytársaság arról értesítette a városi tanácsot, hogy a vágóhíd építése és berendezése tárgyában velük kötött szerződés jogérvényes aláírása céljából *Krencsei Géza* főmérnököt küldötte ki, aki e hét elején ezütyben Ujvidékre érkezik.

Az asszony miatt. *Vasziits Faun Pál*, ujvidéki lakos éveken át *Mayer Károly*, ujvidéki lakos nővérével vadházasságban élt. Minthogy mindenféle szerelemnek vége szokott lenni, ennek az idillnek is vége szakadt. Ettől fogva azonban *Vasziits Faun Pál* és *Mayer Károly* halálos ellenségek lettek. Bosszút esküdtek egymásnak, mely fenyegetését *Faun Pál* vasárnap be is váltotta. *Mayer Károly* vasárnap délután 6 órakor Péterváradról Ujvidék felé jött és amikor ép a hajóhíd közepéhez ért, *Faun Pál* hátulról késsel hátra szúrta és elmenekült. *Mayer Károly* a kést maga húzta ki testéből és a nagy vérvesztés miatt összeesett. *Vasdényei Gábor* rendőrkapitány és *Koda Sándor* dr. a súlyosan sérültet az első segélyben részesítették és intézkedtek, hogy lakására szállítsák, hol azóta ágyban fekszik. A rendőrség *Faun Pált* keresi.

Szabóipari tanfolyam. A szabóipari tanfolyam, — melyről lapunkban már ismételtén szó volt, — hetfő este 6 órakor nyílt meg a felső kereskedelmi és polgári iskolák tornatermében.

Az iparművészeti iskola köszönete. Az országos magyar királyi iparművészeti iskola igazgatósága Ujvidék város törvényhatósági bizottságának *Águsztos Lajos*, szobrásznövendéknek tanulmányai folytatására adott segélyeért köszönetet mondott.

Ki tud valamit? Az uszodában szükségessé vált közbiztonsági átalakítások ügye iránt lapunk olvasói meleg érdeklődést tanúsítanak és egyre kapunk leveleket, amelyek a felvetett kérdéshez hozzászólva, új eszméket vetnek fel. A beérkezett válaszok közül közreadjuk az alábbi: „Az uszoda kérdéshez! 1.) A tükörfürdő okvetlenül lejtős fenékekkel (1-4 méterig) látandó el olyképen, hogy minden fokozatos 1/2 méternyi esés szembetűnően (pozónakon) megjelöltessek. 2.) A tükörfürdőben csak egy (több lépcsővel ellátott) bejárat engedélyezendő még pedig a sekély oldalon. 3.) Az egyedüli bejárat a víz folyásával szemben alkalmazandó evégből, hogy esetleg beálló bajoknál a víz a vele küzdő embert a sekély bejárat felé vigye. 4.) A fenék csigákra vont kötelek segítségével könnyen felhuzható legyen. 5.) A tükör a bejárat oldal kivételével köröskörül bekerítendő. 6.) Civil uszómesterek is alkalmaztassanak, hogy az uszodában akkor is legyen kellő személyzet, midőn, mint például jelenleg a katonai uszómesterek nagy gyakorlatra mennek.“ Berger Arnold.

Itélet a nagy pörben. A király 1867. évi május hó 5-én kelt elhatározásával a régi sajkás-kerületben lévő 39825 kataszteri holdnyi rétiföldet a határőrvidéki községeknek adományozta azon kikötés mellett, hogy ezt a területet ármentesítik és minden hold után 20 forint megváltási árat fizetnek a magyar kincstárnak. Ezen adományozás folytán ezek a rétiföldek a 14 sajkás község nevére lettek telekkönyvezve. Még 1904-ben több zsabylai polgár az ujvidéki törvényszéknél pert indított Zsablya községe ellen, hogy a rétiföldekből Zsablya község nevére irt földek tulajdonosai-ként Zsablya községben az 1867. évi május hó 5. napján határőri kötelekben állott határőrök jegyeztessenek be a telekkönyvbe. Ebben a pörben, melyet az egész sajkás-kerület nagy figyelemmel kísér, a napokban ítelt a törvényszék. A ládaszámra menő iratokat, a pör legkisebb mozzanatának alapos ismeretével, *Molnár Géza* törvényszéki bíró referálta. A nevezett előadó bíró referálása után a törvényszék akként ítelt, hogy Zsablya községnek azon ingatlanai, amelyeket a kérdéses réti földekből telekkönyveztek a nevére *nem Zsablya községé*, hanem a Zsablya községben 1867-ben határőri kötelekben állott *határőröké*, illetve *jogutodaiké*, mert a réti földeket a király nem a sajkásközségeknek, amelyek azon időben mint „községek“ nem is voltak, hanem a határőri kötelekben álló családoknak, házközségeknek és határőröknek adományozta, megélhetési viszonyaiknak javítása végett. A váratlan ítéletet a pereszes Zsablya község mindenestire megfélebbézi a szegedi ítéletáblához. Bármiként ítéljen a szegedi tábla, bizonyos, hogy az ügy a Curia is megjárni fogja. Ha a törvényszék ítélete megmarad, akkor a többi sajkásközségbeli lakosok is perelni fogják községeiket a réti földekért.

Katonaorvosok kerestetnek. Az ujvidéki cs. és kir. hadkiegészítő parancsnokság megkereste a városi tanácsot, hogy a népfölkelő kötelezettséggel nem bíró orvosokat szólítsák fel, vajjon hajlandók volnának-e háború esetén katonai orvosi szolgálatot teljesíteni.

Rendőrlovak szemléje. Az ujvidéki rendőrség lovait tudvalevőleg a huszárságtól veszi kölcsön. Az ezidei szemlést hetfőn tartották meg, melyhez a lovakat Szegedre kísérték. *Vései Elek* rendőrkapitány, a lovasrendőrség parancsnoka a szemlére személyesen elutazott, ahonnan hetfő este érkezett haza.

Nyilvános köszönet. A városi tanács a következő sorok közlésére kért meg bennünket: A cs. és kir. 70. gyalogezred tekintetes parancsnoksága a vár. tanács által átengedett sétatéri területen a katonai zenekar által f. évi július hó 20-án rendezett és végbement kerti mulatság alkalmával befolyt jövedelemből a városi szegényalaprak juttatott 188 kor. 95 fillér átvételét midőn nyugtatványozzuk, egyben a város közönsége nevében úgy a cs. és kir. 70. gyalogezred tekintetes parancsnokságának köszönetet mondunk.

Gyilkosság a Dugovits-utcában.

A tizenkét éves gyilkos.

Megszökött.

Drágyits Vászsa és *Pertics Illia* kenyeres jó pajtások voltak. Egymás mellett laktak a Dugovits-utcában. Az egyik tizenkét éves, a másik tíz éves. Vasárnap délután a Nikola-jevszki portában a két jó barát még együtt játszadozott és amikor a két fiu késő este hazatért, a tíz éves *Pertics Illia* megígérte a tizenkét éves *Drágyits Vászsa* barátjának, hogy másnap, tehát hétfőn reggel 6 órakor a Dugovits-utca 14. sz. ház kapuja előtt találkozni fognak, hogy együtt menjenek el az erdőbe, hol madárfészkeket fognak kiemelni.

Drágyits Vászsa reggel 6 órakor pontosan megjelent a kitűzött találkán. De nem úgy *Pertics Illia*. A *Drágyits* fiu várt egy félóráig a kis *Pertics Illia* csak nem jött. A kitűzött 6 óra helyett már hetet mutatott az óra, amikor *Pertics Illia* végre megjelent és sulyosan megsértette az illem és udvariasság szabályait, mert *Drágyits Vászsa*tól késelemért nem kért mindjárt bocsánatot.

Drágyits Vászsa azonban az esetet súlyos sérelemnek tartotta és se szó, se beszéd, kenyeres jó pajtását nyakon vágta és amikor a jóval gyöngébb *Pertics Illia* a pofonokat a feladóhoz vissza akarta juttatni, *Drágyits Vászsa* kést rántott elő és jó barátját *ügy hasba szurta*, hogy a kis fiu eszméletlenül terült el.

Ilyen állapotban találta *Vasdényei Gábor* ügyeletes rendőrkapitány és *Koda Sándor dr.* kerületi orvos, aki a kis fiu sebtét sulyosnak, sőt halálosnak mondotta. *Vasdényei Gábor* a kis fiut atyja lakására szállította, hol most élet és halál közt lebeg. A rendőrség, tekintve a fiu sulyos sérülését, nyomban jelentést tett az ügyészségnek. Az ügyész és a vizsgálóbíró a halállal vivődő kis fiut kihallgatta. Az esetet úgy mondotta el, ahogy fennebb leírtuk.

Drágyits Vászsa bűnének tudatában azalatt megszökött. A rendőrség kézrekerítésére a szükséges lépéseket megtette.

Szerkesztői üzenetek.

B. K. úrnak Helyben. Az afféle dolgokat amelyekről ön levelében megemlékezik, lapunknál a társszerkesztőnk szokta intézni. Ő azonban e héten hosszabb időre elutazik Ujvidékről s így az ön eszméjével csak majd az ősszel foglalkozhatik.

Politikai főmunkatárs: **Kalmár Antal dr.**
Feladó szerkesztő: **Mayer József.**
Társszerkesztő: **Medvetzky Imre dr.**

ELADÓ.

Temerinben a község alatt a műton levő téglagyáramat, homokbányát az ott levő épületeket, szántóföldet azonnal jutányosan eladó. Bővebbet az eladónál: **Klinecz Vilmos**, községbíró temerin.

862. sz.

1907. vgr.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zsabylai kir. járásbírósnak 1907. évi V. 637./1. számú végzése következtében *Dr. Kovács Bódog* ujvidéki ügyvéd által képviselt *Vitzkó Mihályné Kiss Erzsébet* javára *Papits Szvetozár és társai* ellen 1000 K s jár. erejéig 1907. évi július hó 23. án foganatosított kielégítés végrehajtás útján lefoglalt és 1500 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: 1 asztag buza, 1 baglya zab, 2 csikó, 50 drb fejős birka, 1 számár, 1 sertés 8 malaccal stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zsabylai kir. járásbírósnak 1907. évi V. 637/12. számú végzése folytán 1000 kor. tőkekövetelés, ennek 1907. évi május hó 1-ső napjától járó 8% kamatai, 1/4% váltódíj és eddig összesen 157 kor. 30 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, az árverés alperesek zsabylai szállásán leendő

megtartására 1907. évi augusztus hó 26-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a leg-többet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és fellülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Zsablyán 1907. évi augusztus hó 9-ik napján.

Szaghmeister **Dániel**,
kir. bir. végrehajtó.

Íróasztal,

szolid és olcsó, jól elzárható fiókokkal megvételre kerestetik a „Határőr“ kiadó-hivatalában.

Bátorkodom a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani, helyben **Uri-utca 7.** szám alatt (Winkle féle új palotában) egy férfdivatáruházat nyitottam

LÓWY IZIDOR

néven, melyben a legizlésebb s legdivatosabb cikkek szolid szabott árak mellett kaphatók, kiemelendők a híres „Ita“ meg **Borzalino** kalapok továbbá finom fehérneműk, uti bőröndök stb. e szakmába vágó cikkek.

Kérem a n. é. közönséget fiatal válatomat pártfogásba venni, s becses látogatásaikkal megtisztelni.

Kiváló tis telettel

29. 4-4.

Löwy Izidor.

T. cz.

Van szerencsém ezennel becses tudomására hozni, hogy az

„ELSŐ MAGYAR

Általános biztosító Társaság“
ujvidéki főügynökségét

átvettem és irodámat **Winkle-féle palotában** megnyitottam.

Társaságunk biztosít tűz, jég, szállítvány és betöréses lopás ellen, továbbá költ életbiztosításokat a legkedvezőbb módozatok szerint.

A midőn szolgálataimat ez irányban felajánlom, kérem, hogy engem becses bizalmával megtisztelni sziveskedjék.

Ujvidék, 1907. augusztus havában.

kiváló tisztelettel

Will Gyöző

az Első Magyar Általános biztosító Társaság
46. 6-4. főügynöke.

Répa-Mag óvári, obendorfi

ékendorg javított óriás Duppani zab. Dollár zab, Székely és kora amerikai lófogú tengerik Karós és törpe babok. Gyorsfejlődési Poland-china

Magyar-bikák

kaucok, Pekingi gácsérok. Lámpanélküli költőgépek Pekingi kacsá-, emdei lud-, fehér és fekete Orpington toljásokra előjegyzéseket elfogad

gróf **TELEKI ÁRVÉD**

drassói uradalmi intézősége. u. p. Koncza.